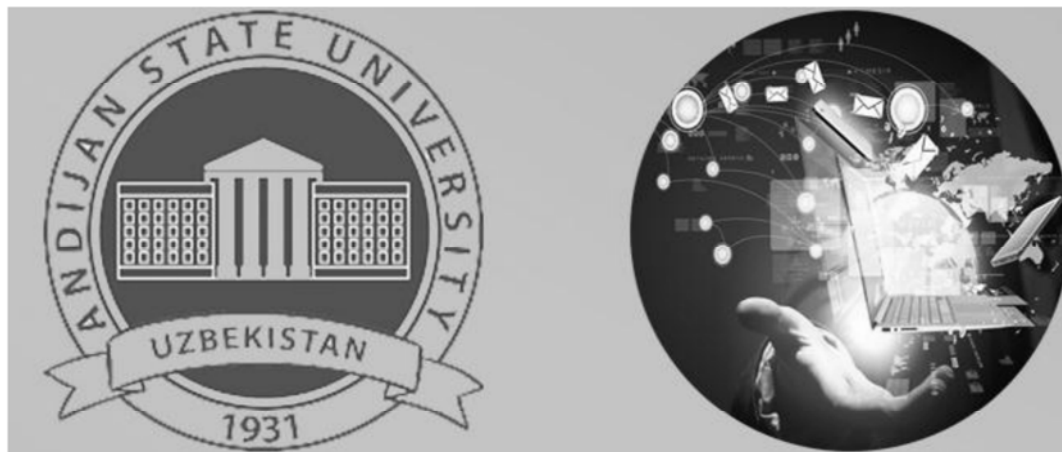

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ**

**Захириддин Мухаммад Бобур номидаги
Андижон давлат университети
Андижон машинасозлик институти**

***«ФАН, ТАЪЛИМ ВА ТЕХНИКАНИ ИННОВАЦИОН РИВОЖЛАНТИРИШ
МАСАЛАЛАРИ»***

Халқаро илмий-амалий онлайн анжуман

***«ВОПРОСЫ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ НАУКИ, ОБРАЗОВАНИЯ И
ТЕХНИКИ»***

Международная научно-практическая онлайн конференция

***«ISSUES OF INNOVATIVE DEVELOPMENT OF SCIENCE, EDUCATION AND
TECHNOLOGY»***

International scientific and practical online conference

2022 йил 12 апрель, Андижон

«ФАН, ТАЪЛИМ ВА ТЕХНИКАНИ ИННОВАЦИОН РИВОЖЛАНТИРИШ МАСАЛАЛАРИ»

Халқаро илмий-амалий онлайн анжуман материаллари тўплами
(2022 йил 12 апрель, Андижон).

Ушбу Халқаро илмий-амалий анжуман Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2022 йил 7 мартдаги 101-Ғ фармойишига асосан ташкил этилган.

Анжуман материалларида глобаллашув жараёнининг ижобий ва салбий оқибатлари, янги муқобил энергия манбааларини ривожлантириш, табиий ресурслардан оқилона фойдаланиш, геоэкологик муаммолар; иктисодий ва ижтимоий тадқиқотларнинг ҳозирги замон мазмуни; гидрология ва сув ресурсларидан самарали фойдаланиш масалалари, иқлим ўзгариши муаммолари; ахборот тизимларининг амалий аҳамияти; замонавий таълим ва тарбия соҳасида олиб борилаётган инновацион тадқиқотлар натижаларини умумлаштириш ва мувофиқлаштириш асосида Ўзбекистонда илмий тадқиқотлар кўламини янада кенгайтириш, такомиллаштириш ҳамда бу жараёнга хорижий тажрибаларни қўллаш, хорижий ва республика олий ўқув юртлари, илмий тадқиқот институтлари олимларини, шунингдек ёш тадқиқотчилар ва мутахассисларни кенг жалб этиш масалалари қамраб олинган.

Анжуман материалларидан аниқ ва техник, табиий, ахборот технологиялари, ижтимоий-гуманитар, амалий фанлар соҳалари мутахассислари, илмий ходимлар, мустақил изланувчилар, докторантлар, магистр ва бакалавр талабалар, олий ва ўрта махсус, умумтаълим мактабларининг ўқитувчилари ҳамда барча қизиқувчилар фойдаланишлари мумкин.

Таҳрир ҳайъати:

Бош муҳаррир:

Ҳайъат аъзолари:

т.ф.н., проф. А.А.Запаров
т.ф.н., доц. М.У. Тўраев
ф.-м.ф.н. доц. Х.Ж. Мансуров
ф.-м.ф.н. доц. Н.М. Умрзақов
к.ф.д. проф. И.Р. Асқаров
б.ф.д. проф. Қ.Тожибоев
т.ф.д., проф. М.Ғ.Абдуллаев
ф.ф.н., доц. Д.А. Нурмонова
п.ф.н., доц. Н.Ж. Абдуллаева
каф.мудир С.Тошпўлатова

3. Усуббоев М.У., Олимов Н.Қ., Аминов С.Х., Нормуродов А.С. "Саримсоқпиез кукунинидан таблетка дори турини яратиш" // Фармацевтика журналі.-Т.:2004.-№3.50-51 бетлар

4. Маматкулова Ў.О., Исаков Х., Жамолова Х.М. Инсонларнинг турли касалликлардан шифо топишда саримсоқпиезни ахамияти. //“Халқ таъбати” журналі. 2021. №1 (6). 22-24-бетлар.

ГИЖДУВОН ТУМАНИ СУҒОРИЛАДИГАН ТУПРОҚЛАРНИНГ ИНСОН ОМИЛИ ТАЪСИРИДА ЎЗГАРИШИ

**Х.Х.Салимова-БухДУ Тупроқшунослик кафедраси мустақил изланувчиси,
А.Рустамов-БухДУ Тупроқшунослик кафедраси ўқитувчиси**

Аннотация. Ушбу мақолада Гиждувон туманидаги мавжуд суғориладиган тупроқларнинг инсон омили таъсирида ўзгариб бориши тўғрисида маълумотлар келтирилган. Бунда асосан суғориш сувларининг таъсири очиб берилган.

Аннотация. В данной статье изучено влияние человеческого фактора на изменения существующих орошаемых почвах Гиждуванского района.

Annotation. This article provides information on the variability of existing irrigated soils in Gijduvan district under human influence. In this case, mainly the effect of irrigation water is explained.

Калим сўзлар. Гиждувон тумани, суғориладиган ўтлоқи аллювиал тупроқлар, суғориш таъсири, инсон омили, қатлам қалинлиги, морфологияси

Ключевые слова. Гиждуванский район, лугово-орошаемо аллювиальные почвы, влияние, орошение, человеческий фактор, толщина слоя, морфология.

Keywords. Gijduvan district, irrigated meadow alluvial soils, irrigation effect, human factor, layer thickness, morphology.

Бухоро вилоятида деҳқончилик қадимий ҳисобланади. Узоқ йиллар суғориш натижасида тупроқда ҳосил бўлган агроирригацион қатлам шаклланиб боради. Тупроқнинг агроирригацион қатлами унинг морфологик белгиларига ижобий таъсир қилмоқда [1,68]. Тупроқларнинг морфологик тузилиши асосий диагностик ва генетик аломатлардан ҳисобланиб, у тупроқлар қопламнинг гуруҳларга ажратишдаб тавсифини яратишда, сифатини баҳолашда ва бошқа амалий ишлаб чиқариш жараёнларда кенг фойдаланилади. Шу боис бизлар Гиждувон туман суғориладиган тупроқларнинг морфологик тузилишини ўрганишни мақсад қилдик [2,43].

Бухоро вилоятида хилма-хил тупроқлар тарқалган, тупроқ ҳосил бўлиш жараёни ҳозирги кунда ҳам давом этмоқда.

Бухоро вилояти суғориладиган тупроқлари асосан, чўл худудининг текислик зонасида тарқалган бўлиб, тупроқ пайдо бўлиш жараёни худуднинг геоморфологик ва тупроқ-иклимий шароитлари таъсирида шаклланган. Худудда зоналик яққол кўзга ташланиб, унда тупроқларни пайдо бўлиши ва шаклланишида турли омиллар жумладан, суғорма деҳқончилик қадимдан ривожланиб келаётганлиги алоҳида ахамиятга эга [4,52].

Гиждувон туманида асосан, қадимдан суғориладиган ўтлоқи аллювиал, суғориладиган ўтлоқи аллювиал, янгидан суғориладиган чўлли-кумли ва шўрхоқлар тарқалган.

Кўп йиллар ўзлаштирилиб, суғорма деҳқончиликни ривожлантиришда кўп хоссаларини ва хусусиятларини тубдан ўзгартирган тупроқ типчасига қадимдан суғориладиган ўтлоқи-аллювиал, шўрланмаган тупроқлар мисол бўла олади. Бундай тупроқлар Гиждувон туманида жуда кўп ривожланган.

Кесма 2, 08.12.2021 йил. Гиждувон туман Гулистон массиви “Шукур Тўхта” фермер хўжалиги. Ҳудуд айна вақтда шудгор қилинган ва шўр ювишга тайёрланмоқда. Ўтмишдош экин маккажўхори, эндиги экин ғўза, узоқ вақт (4-5 йил) буғдой экилган. Даланинг икки томонида ариқ бўйлаб ихота дарахтзорлар.

Аа1 0-32 см. Ҳайдалма қатлам, оч кулранг, намхуш ва ўртача, ўрта қумоқ, структурали (донадор), агрегатлилик ўртача, сочилма қовушмали (шудгор бўлганлиги учун), органик қолдиқлари мавжуд (ўсимлик илдизлари, қолдиқлари ва бошқа қолдиқлар қисман учрайди), янги яралма мавжуд эмас, қўшилма йўқ. Кейинги қаламга ўтиш аста-секин.

33-47 см. Ҳайдалма ости қатлам, кулранг, нам, енгил қумоқ, чанг структурали, ўртача зичлашган, плуг пошнаси аломатлари мавжуд (цементация), органик қолдиқлар учрайди (ўсимлик илдизлари, лекин юқори қатламга нисбатан анча кам, ҳашарот излари, инлари, қолдиқлари деярли учрамайди). Янги яралма мавжуд эмас, қўшилма ҳам худди шундай. Кейинги қатламга ўтиш кескин.

48-74 см. Оч сарғиш, кум ва айрим-айрим жойлари кумлоқ, қатламнинг юқори қисми жуда кам структурали, қатламнинг ўрта ва пастки қисмида умуман мавжуд эмас, нам, органик қолдиқлари деярли учрамайди, қатламнинг юқори қисмида, айрим-айрим жойларида ўсимлик илдизлари учрайди, худди шундай ҳашарот инлари ва излари умуман учрамайди. Янги яралма мавжуд эмас, қўшилма учрамайди. Қатламнинг юқори қисми олдинги қатламнинг давоми сифатида бир оз зичлашган, қатламнинг ўрта ва пастки қисми сочилма қовушма, яъни зичлашмаган. Капиллярлар мавжуд. Кейинги қатламга ўтиш яққол.

75-96 см. Кулранг, кум фракция таркибли, структурасиз, зичлашмаган сочилма қовушма, ўсимлик илдизлари, органик қолдиқлар, ҳайвон инлари ва излари умуман учрамайди. Қум зарраалари орасида туз заррачалари мавжуд, нам, қўшилма мавжуд эмас. Кейинги қатламга ўтиш кескин.

97-162 см. Кулранг, занг доғлари мавжуд, қумоқ, зичлаган, берчлашган, жуда кам структурали, органик қолдиқлари, ўсимлик илдизлари, ҳайвон қолдиқлари умуман учрамайди. Занг доғлари кўрсатиб турибдики, намлиги юқори қатламга нисбатан баландроқ, янги яралма қўшилма мавжуд эмас. Кейинги қатламга ўтиш кескин.

163-178 см. Оч кулранг, зах, оғир қумоқ, кам структурали, ўсимлик илдизи, ҳайвон инлари, излари, қолдиқлари учрамайди, бироз зичлашган, берч қатлам. Кейинги қатламга ўтиш кескин.

179-191 см. Тўртламчи давр ётқизикларига хос, яъни бўз тупроқларни она жинси бўлган, лёсс ва лёссимон ётқизикларга ўхшаш рангли қизғиш, кўнғир. Зах, оғир қумоқ, органик қолдиқлари, ўсимлик илдизлари, ҳайвон инлари ва излари учрамайди. Қатламда янги яралма ва қўшилмалар мавжуд эмас. Зичлашган, бироз берчлашган. Кейинги қатламга ўтиш кескин.

192-205 см. Оч сарғиш, қум структурали, сочилма қовушма, ниҳоят юқори даражада ҳўлланган. Сизот сувларнинг сатҳи 205 см дан пастда жойлашган [3,52].

Хулоса

Шундай қилиб, юқорида келтирилган маълумотларга кўра, ўрганилган тупроқларнинг морфологик тузилишлари асосан инсон фаолияти таъсирида кўп асрлар давомида суғориш,

ўғитлаш, ҳайдаш ишларини олиб бориши натижасида кескин ўзгарган. Табиий ўтлоқи-аллювиал тупроқларнинг профилига хос генетик горизонтлар (А+АВ+С) ўрнига антропоген қатламлар (Аа1, Аа2, Аа3, Аа4....) ҳосил бўлган.

Фойдаланилган адабиётлар

1. Тожиев У., Намозов Х., Нафетинов Ш., Умаров К. Ўзбекистон тупроқлари “Ўзбекистон Миллий энциклопедияси”. Тошкент, 2004 й. Б.68
2. Артикова Х. Бухоро воҳаси тупроқларининг морфологик тузилиши // Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги журнали. - Тошкент, 2017. - №5, - Б.43.
3. Артикова Х. Бухоро воҳаси тупроқларининг антропоген омиллар таъсирида ўзгариши // АгроИЛМ (Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги журнали илмий иловаси). - Тошкент, 2017. - №2 (46), - Б.92.
4. Н.Т.Artikova, Н.Х.Salimova. Buxoro viloyati sug'oriladigan tuproqlarning meliorativ holati va unga ta'sir etuvchi omillar. Xorazm Ma'mun Akademiyasi axborotnomasi –Xorazm, 2021. №8, Б.52.

ХАЛҚ ТАБОБАТИ - КЎКРАК БЕЗИ САРАТОННИ ДАВОЛАШДА ЗАМОНАВИЙ, ИННОВАЦИОН УСУЛ

Аскарлов И.Р. – АДУ Кимё кафедраси профессори, к.ф.д., Ўзбекистонда хизмат кўрсатган ихтирочи, Ўзбекистон тиббий-илмий фаолият билан шуғулланувчилар “Табобат” академияси раиси

Мамарахмонов М.Х. - АДУ Кимё кафедраси доценти, PhD, Ўзбекистон тиббий-илмий фаолият билан шуғулланувчилар “Табобат” академияси аъзоси

Мўминжонов М.М. - АДУ Кимё кафедраси, к.ф.д. (DSc), Ўзбекистон тиббий-илмий фаолият билан шуғулланувчилар “Табобат” академияси аъзоси

***Аннотация:** Ўзбекистонда ривожланиб бораётган Халқ табобати усулида кўкрак беzi саратони касаллигини даволаш замонавий, инновацион усул экани ҳақида маълумотлар келтирилди.*

***Аннотация:** Приведены информации, что лечение рака молочной железы методами народной медицины развивающееся в Узбекистане, является современным, инновационным методом.*

***Abstract:** Information is given that the treatment of breast cancer with traditional medicine methods, which is developing in Uzbekistan, is a modern, innovative method.*

***Калим сўзлар:** кўкрак саратони, халқ табобати, инновацион усул.*

***Ключевые слова:** рак молочной железы, народная медицина, инновационный метод.*

***Keywords:** breast cancer, folk medicine, innovative method.*

Кўкрак беzi саратони замонавий тиббиётда бир неча босқичда даволанади. Дастлаб касаллик ташхисланади ва биринчи босқичдаги ўсма бўлса у дорилар воситасида даволанади. Аммо касаллик иккинчи ва кейинги этапларга ўтган бўлса, беморда химиятерапия бир неча босқичда ўтказилади, сўнга хирургик аралашув: кўкракнинг бир қисмини, ёки уни тўла олиб ташлашга олиб келади. Касаллик қайталанмаслиги учун ва метастазаларга қарши нур терапияси қўлланади. Шундан кейин беморга бир неча йил давомида кунлик таблеткалар буюрилади. Афсуски, ЖССТ маълумотларига кўра,